

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију: 9.10.2017, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>- др Зденка Нововић, ред. професор за ужу научну област Психологија, изабрана 29.05. 2014. Филозофски факултет у Новом Саду, председник Комисије.</p> <p>- др Војислава Бугарски Игњатовић, ванр. професор за ужу научну област Психологија, Медицински факултет, Нови Сад, изабрана 15.12.2015.</p> <p>- др Миклош Биро, ред. професор у пензији за ужу научну област Психологија, Филозофски факултет, Нови Сад, изабран 23.09.1992, ментор.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена, Бојка, Сокић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 20.12.1989., Вуковар, Хрватска</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Филозофски факултет, дипломске академске студије психологије - мастер, мастер психолог.</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2013., Докторске студије психологије.</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: /</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p>
<p>III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Афекат или когниције – провера два модела рекурентности депресије</p>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација се састоји из 5 поглавља; има 183 странице куцаног текста, 5 слика, 12 табела, 11 графикона, 424 референци и 2 блока прилога.

Дисертација је написана на српском језику, а извод је дат на српском и на енглеском језику.

Дисертација се бави испитивањем интеракција између афекта и когниција, као механизма за развој рекурентне депресије, а полазну основу чине два супротстављена теоријска становишта која илуструју дугогодишњу дебату о различитој улози афекта и когниција. Рад обухвата теоријску разраду проблема, методолошке основе истраживања, приказ и анализу добијених резултата истраживања и завршна разматрања

Уводно поглавље, ТЕОРИЈСКА РАЗМАТРАЊА (стр. 4-67), конципирано је кроз седам одељака:

Након *Уводних* напомена (стр. 4-8), следи *Историјски преглед конструката* (стр. 8-14) у ком је дат терминолошки оквир појмова и дефиниције конструката кроз историјска и савремена теоријска схватања. У одељку *Однос афекта и когниције* (стр. 14-20) образлаже се веза између релевантних конструката и анализира развојни пут дебате о примарности афекта и когниција. Одељак *Депресија* (стр. 20-25) садржи опис депресивног поремећаја, као и приказ дијагностичких критеријума у актуелним дијагностичким класификацијама. У одељку *Однос афекта и когниција у депресији* (стр. 25-44) разматрају се савремена теоријска схватања о односу релевантних конструката у депресији. У одељку *Депресивна епизода као фактор вулнерабилности за рекурентну депресију*, анализирају се фактори ризика за депресију, са посебним освртом на цикличитет депресивног поремећаја. Одељак *Модел рекурентне депресије* приказује две доминантне теоријске парадигме у објашњавању рекурентне депресије које заступају супротстављене ставове, као и досадашња релевантна истраживања која их подржавају.

У другом делу дисертације, *ИСТРАЖИВАЊЕ* (стр. 67-126) дефинисани су *проблем* истраживања и *циљеви* истраживања, затим су појашњени методолошки аспекти истраживања: *узорак* је описан уз навођење релевантних (искључујућих) критеријума за формирање група, *инструменти* и *задачи* су детаљно описани и наведене су њихове психометријске карактеристике, дефинисане су *варијабле* и њихова операционализација, *процедура*, као и *аналитичка стратегија*. Након приказа добијених резултата истраживања, у одељку *Дискусије* дата је њихова интерпретација, импликације, закључци и ограничења.

У поглављу *ЗАВРШНА РАЗМАТРАЊА* (стр. 126-130) изложени су општи закључци и шире импликације истраживања у односу на теоријску и емпиријску психолошку праксу.

Поглавље *ЛИТЕРАТУРА*, (стр. 130-172) садржи приказ коришћене литературе у раду.

Последње поглавље дисертације, *ПРИЛОГ* (стр. 172-183) обухвата изводе из упитника који су коришћени у истраживању и табеларни приказ додатних резултата.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У докторској дисертацији која је предмет овог Извештаја, кандидаткиња се бавила провером два супротстављена теоријска модела која објашњавају узроке понављања депресивне епизоде и полазе од две различите претпоставке о примарности – афекта или когниција у развоју депресивне епизоде.

У теоријском делу, кандидаткиња је на јасан, прегледан и поступан начин дефинисала основне појмове, али и проблеме везане за истраживање депресивности и фактора вулнерабилности за овај поремећај. Кандидаткиња је показала да влада терминологијом, теоријским конструктима и поставкама у области клиничке психологије, психопатологије и експерименталне психологије.

У сваком од поглавља теоријског дела предочене су релевантне информације и приказани досадашњи домети науке, али и недоумице, када је реч о когнитивним и неуробиолошким

аспектима депресије, са посебним акцентом на проблем вулнерабилности за депресију. Кроз овакав приступ и преглед релевантне литературе читалац се уводи у проблем истраживања постепено и без сувишних дигресија.

Истраживачки део дисертације се може сматрати посебним доприносом науци, јер је провера ваљаности оба тестирана модела урађена применом експерименталне процедуре – на узорку пацијената који су били у ремисији, након преживљене депресивне епизоде. У обради података коришћене су адекватне статистичке методе, како за дескрипцију узорка, тако и за структуралне анализе и анализе разлика у селекционисаним подузорачким групама. Кандидаткиња је показала вештину у примени статистичких поступака обраде података, аналитичност у интерпретацији добијених резултата, ваљано их је интегрисала и извела јасне закључке и импликације. Такође, показала је непристрасност и отворено изношење, не само предности и научног доприноса који се спроведеним истраживањем остварује, већ и ограничења истраживања, уз сугестије за будућа истраживања.

Комисија процењује да су сви делови дисертације изванредно успешно урађени и да су циљеви и очекивања истраживања, као и његови резултати, представљени на задовољавајући начин и у складу са научно-методолошким захтевима.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Сокић, Ј., Милинковић, И., Нововић, З., & Биро, М. (2017). Ситуациони чиниоци афективног стања – афективне промене током мировања и индукције афекта. *Примењена психологија*, 10(3), 313-334.
2. Сокић, Ј., Milinković, I., & Biro, M. (2017). *Mechanisms of interplay between cognition and emotion during resting state*. Rome Workshop on Experimental Psychopathology, Rome, Italy. Book of Proceedings, p. 35.
3. Сокић, Ј., Milinković, I., & Biro, M. (2017). *I think, therefore I feel – Or the other way round?* International Conference “Current Trends in Psychology”. Novi Sad, Serbia. Book of Abstracts, p. 29.
4. Belopavlović, R., Sokić, Novović, Z. (2015). *Efficacy of scenario imaging and conditional wording on mood induction*. International Conference “Current Trends in Psychology”. Novi Sad, Srbija. Book of Abstracts, p. 39.
5. Сокић, Ј., Belopavlović, R., Milinković, I., Mihić, Lj. (2014). *LEIDS-R vs DAS-24: which is a better measure of depressive cognitive reactivity in a nonclinical sample?* 28th International Congress of Applied Psychology. Paris, France. Book of Abstracts, p. 105.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ овог истраживања је био да се утврди шта се код претходно депресивних особа прво мења - афекат или когниције. Поред тога, испитани су и различити ситуациони ефекти на промене у афекту и когницијама, као и индивидуалне разлике у специфичним обрасцима когнитивно-афективних промена.

У вези првог циља, резултати су показали да су промене које су се десиле у интензитету и валенци афекта одговорне за проспективне промене у валенци и интензитету мисли, али није добијена подршка за налазе у обрнутом смеру. Овакви налази дали су подршку моделима који дају примат афективним процесима, специфичније - Хипотези о диференцијалној активацији, као представнику алтернативних когнитивних модела, према којој афекат покреће пристрасну обраду информација и, на тај начин, ствара основни механизам развоја депресивног расположења.

Ипак, резултати су показали и да се промене настале у интензитету и валенци мисли, поред промена у афекту, могу објаснити и деловањем других фактора. Овај податак прате резултати који су показали значајне ситуационе ефекте на промене у интензитету и валенци мисли. Добијени су значајни ефекти интеракције између експерименталне ситуације и времена мерења, за све испитиване мере. Супротно очекивањима, само је процедура мировања код испитаника довела до значајног пада у нивоу позитивног афекта и повишења негативног афекта, као и појачаног руминирања, док је музичка индукција довела до обрнутих налаза. Дакле, подржавајући претпоставке Неуробиолошког модела, показало се да стање мировања, за вулнерабилне особе, може да представља довољан окидач за покретање и одржавање дисфункционалних мисли, те увод у развој депресивних симптома.

Даљим испитивањем је утврђено да су добијене промене везане за ниво руминирања у ситуацији мировања биле карактеристичне за испитанике са израженијом склоношћу ка учесталим негативним аутоматским мислима. Оваквим налазима може се, такође, приписати делимична подршка Неуробиолошком моделу.

Резултати, дакле, наглашавају важност ситуационих чинилаца у контексту афективних промена који нису до сада обухваћени доминантним когнитивним теоријама депресије, а који могу бити од нарочитог значаја за јављање и начин манифестације будућих депресивних симптома

Добијени резултати дају подршку различитим аспектима оба модела и указују на значај интерактивног приступа приликом испитивања чинилаца који доприносе рекурентном току депресије.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су приказани јасно, систематично и логично, употпуњени су табелама и графиконима. Анализе које су употребљене одговарају врстама података до којих се долази и питањима на која се жели одговорити. Кандидаткиња примерено користи статистичке методе одговарајуће сложености. Интерпретације резултата су научно и логички утемељене. Добијени резултати су повезани са налазима других аутора у тој области, а објашњени су и разлози неслагања са резултатима из литературе, као и одступања од очекиваног. Начин приказа и тумачења резултата задовољава критеријуме и стандарде научног истраживања.

Комисија констатује да је кандидаткиња показала завидан ниво теоријског знања, методолошке прецизности, аналитичке способности у тумачењу резултата, као и способност генерализације и стављања добијених резултата у шири контекст. Резултати истраживања у раду приказани су систематично и логично, а цео рад је добро организован, јасан и прегледан.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:	
1.	Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме ДА
2.	Да ли дисертација садржи све битне елементе ДА
3.	По чему је дисертација оригиналан допринос науци Дисертација је применила експерименталну процедуру у истраживању депресивних пацијената у ремисији, што до сада није рађено. Резултати су показали јасне предности и једног и другог тестираног модела и њихове специфичне вредности у тумачењу динамике депресивног поремећаја.
4.	Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Једини недостатак дисертације је релативно мали узорак истраживања (59), али је он оправдан чињеницом да је била примењена експериментална процедура, као и ограничењима формирања узорка који произилазе из релативно мале преваленције депресивног поремећаја. Обзиром на примењену методологију анализе података, ово ограничење није утицало на резултате и могућност њихове интерпретације.
X ПРЕДЛОГ:	
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:	
Да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана	

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Зденка Нововић, редовни професор за ужу научну област Психологија, председник Комисије.

др Војислава Бугарски Игњатовић, ванредни професор за ужу научну област Психологија.

др Миклош Биро, редовни професор у пензији за ужу научну област Психологија, ментор.